

Ένωση Πληροφορικών Ελλάδας
Τ.Θ. 13801
ΤΚ 10310, Αθήνα
<http://www.epe.org.gr>
e-mail: info@epe.org.gr
Τηλέφωνο/Fax: 211 7907675

Διοικητικό Συμβούλιο:
Κυριακός Δημήτρης (Πρόεδρος)
Γιάννης Κιομουρτζής (Αντιπρόεδρος)
Χάρης Γεωργίου (Γεν. Γραμμ.)
Φώτης Αλεξάκος (Ειδ. Γραμμ.)
Λένα Καπετανάκη (Ταμίας)

ΔΕΛΤΙΟ ΤΥΠΟΥ

Επισημάνσεις της ΕΠΕ σχετικά με τις ηλεκτρονικές συναλλαγές, τα POS και τις τράπεζες

Αθήνα, 22-8-2016

Τις τελευταίες εβδομάδες αρκετά δημοσιεύματα του Τύπου παρουσιάζουν δηλώσεις υπουργών και στελεχών της κυβέρνησης αναφορικά με το ότι επίκειται νομοθετική ρύθμιση που θα επιβάλλει την ηλεκτρονική διασύνδεση όλων των ταμειακών μηχανών με τη Γενική Γραμματεία Πληροφοριακών Συστημάτων (ΓΓΠΣ), καθώς και την υποχρεωτική εγκατάσταση POS διασυνδεδεμένων επίσης online με το TAXIS. Αναμφίβολα, το μέτρο είναι προς την σωστή κατεύθυνση, με απώτερο σκοπό όχι μόνο την ενίσχυση των δημοσίων εσόδων, αλλά και τη λειτουργία ενός σύγχρονου ηλεκτρονικά διασυνδεδεμένου κράτους.

Παρόλα αυτά, οφείλουμε ως επιστημονικά και τεχνικά καταρτισμένος φορέας να επισημάνουμε τις ενστάσεις, τις παραλείψεις, τις ενδεχόμενες αστοχίες εγκατάστασης και λειτουργίας τέτοιων συστημάτων, καθώς επίσης και να επισημάνουμε τυχόν λύσεις που μπορούν να υιοθετηθούν. Επιβάλλεται δε να επισημάνουμε όλα τα παραπάνω, τα οποία απορρέουν από την επαγγελματική κατάρτιση και τεχνογνωσία που έχουμε, παραθέτοντας όλα τα απαραίτητα στοιχεία που θα καταστήσουν συστήματα ηλεκτρονικής διαβίβασης προσωπικών πληροφοριών και e-συναλλαγών, όσο το δυνατόν πιο φιλικά προς τον τελικό χρήστη που είναι ο πολίτης, αλλά και πιο εύχρηστα και λειτουργικά για την πλευρά του κράτους.

Στο παραπάνω πλαίσιο, όπως λειτουργεί σήμερα και όπως προδιαγράφεται να εξελιχθεί στο άμεσο διάστημα, υπάρχουν τέσσερις πολύ βασικοί τομείς με σοβαρότητα και αλληλένδετα προβλήματα, σε πολλαπλά επίπεδα:

- Ηλεκτρονική διασύνδεση ταμειακών μηχανών με το TAXIS
- Εγκατάσταση και διασύνδεση μηχανών POS με την Εφορία
- Ηλεκτρονική διαβίβαση προσωπικών πληροφοριών
- Διαθεσιμότητα e-συναλλαγών

Τα παραπάνω ζητήματα αναλύονται διεξοδικά στη συνέχεια.

1. Ηλεκτρονική διασύνδεση ταμειακών μηχανών με το TAXIS

Η επικείμενη ηλεκτρονική διασύνδεση ταμειακών μηχανών με την πληροφοριακή υποδομή της ΓΓΠΣ και το TAXIS, κάτι που αποτελεί θέμα συζήτησης εδώ και πολλά χρόνια και ήταν στην τελική ευθεία θεσμοθέτησης από το 2012, δεν μπορεί να λύσει αυτόματα όλα τα οικονομικά και φοροεισπρακτικά προβλήματα, ούτε και να αποτελέσει σημαντικό παράγοντα ανάσχεσης της φοροδιαφυγής. Ο βασικός λόγος είναι ότι ένα τέτοιο εγχείρημα, ανάλογης κρισιμότητας και κλίμακας, δεν μπορεί να αντιμετωπίζεται με σχεδιαστικές προσεγγίσεις παλαιότερων δεκαετιών.

Από την πλευρά μας οφείλουμε να εκφράσουμε τον έντονο προβληματισμό μας για το τεχνικό κομμάτι της συγκεκριμένης λύσης, όπως εξηγούμε παρακάτω. Ενδεχόμενη νομοθετική ρύθμιση και άμεση υιοθέτησή της εντός του Αυγούστου, θα επιβαρύνει σημαντικά τις επιχειρήσεις ως προς το ζήτημα της δικτύωσης, χωρίς εγγυημένα αποτελέσματα και ποιότητα υπηρεσίας. Στο συγκεκριμένο εγχείρημα οφείλουμε να αναρωτηθούμε με ποιο τρόπο, με ποιες εφαρμογές και με ποιες τεχνικές λύσεις θα επιβάλλεται και θα πραγματοποιείται η ηλεκτρονική διαβίβαση των αποδείξεων των ταμειακών μηχανών προς το TAXIS. Δηλαδή, ποια πρωτόκολλα, ποιος χρονοπρογραμματισμός και ποια υποδομή σε λογισμικό και υλικό απαιτείται για να υποστηρίξει τον αναμενόμενο τεράστιο όγκο δεδομένων από συναλλαγές που πραγματοποιούνται καθημερινά, σε ολόκληρη τη χώρα, 24 ώρες την ημέρα.

Επιπρόσθετα, επειδή σήμερα δεν υπάρχει κάποιο σχετικό λογισμικό εγκατεστημένο, θα επιβληθεί η τροποποίηση σχεδόν του συνόλου των ταμειακών μηχανών, γεγονός

που θα αυξήσει και το χρόνο υλοποίησης και το τελικό κόστος για τις επιχειρήσεις. Μέρος από αυτό το κόστος επιδοτείται από αναπτυξιακά προγράμματα και ευρωπαϊκά κονδύλια, όμως αυτό δεν λύνει το πρακτικό πρόβλημα της υλοποίησης. Επίσης, οι επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στον τομέα πώλησης και παραμετροποίησης ταμειακών και φορολογικών μηχανών, θα πρέπει να βρουν άμεσα τον σχετικό ηλεκτρονικό τρόπο, δηλαδή δοκιμασμένες και αξιόπιστες λύσεις με ελάχιστες απαιτήσεις συντήρησης/παραμετροποίησης έτσι ώστε να είναι πρακτικά εφικτή η υποστήριξή τους, πράγμα που σαφώς δεν μπορεί να λάβει χώρα σε τόσο σύντομο χρονικό διάστημα.

Το σημαντικότερο, όμως, πρόβλημα είναι η ίδια η αξιόπιστη λειτουργία και η υποστήριξη ενός τέτοιου συστήματος σε κεντρικό επίπεδο. Η φιλοσοφία ύπαρξης και υιοθέτησης ενός κεντρικού υπολογιστικού συστήματος έχει αποδεδειγμένα και σε παγκόσμιο επίπεδο αποτύχει. Στη χώρα μας χρησιμοποιείται η συγκεκριμένη αρχιτεκτονική, η οποία παρουσιάζει τα προβλήματά της την περίοδο υποβολής των φορολογικών δηλώσεων. Είναι ολοφάνερο ότι η ηλεκτρονική υποδομή του TAXIS δυσκολεύεται να υποστηρίξει 200.000 ηλεκτρονικά κατατεθειμένες φορολογικές δηλώσεις ημερησίως. Αναρωτιόμαστε πως θα μπορέσει τον υπάρχον σύστημα, με την υφιστάμενη ηλεκτρονικά διασυνδεδεμένη υποδομή του, να υποστηρίξει περίπου 500 εκατομμύρια συναλλαγές, όπως αυτές υπολογίζεται ότι λαμβάνουν χώρα καθημερινά σε όλη την επικράτεια.

Το συγκεκριμένο θέμα και πρόβλημα οφείλεται σαφέστατα στην ηλεκτρονική υποδομή του TAXIS. Η ολοκληρωτική συγκέντρωση δεδομένων σε έναν και μόνο κόμβο είναι λύση, η οποία δεν προτείνεται και ούτε συναντάται σε όλα τα σύγχρονα ηλεκτρονικά δίκτυα. Το ίδιο ακριβώς συμβαίνει και με το ηλεκτρονικό σύστημα συνταγογράφησης, το οποίο παρότι αφορά τουλάχιστον δύο τάξεις μεγέθους μικρότερο όγκο συναλλαγών ημερησίως, είναι πανθομολογούμενο ότι ως πληροφοριακό σύστημα εξακολουθεί να υπολειτουργεί σε απαράδεκτο βαθμό.

Η λύση η οποία προτείνεται και η οποία θα εγγυάται την ομαλή αποστολή, λήψη και επεξεργασία δεδομένων, είναι η εγκατάσταση κόμβων σε γεωγραφικά κατανομημένες περιοχές (ίσως ανά Δ.Ο.Υ.), με ισχυρά εγκατεστημένα και προστατευμένα υπολογιστικά συστήματα. Πρόκειται για κατανομημένη, αντί για κεντροποιημένη, αρχιτεκτονική

προσέγγιση σε συστήματα συναλλαγών μεγάλης και πολύ μεγάλης κλίμακας σε γεωγραφική έκταση ή/και όγκο συναλλαγών. Δεν είναι τυχαίο που αυτή είναι η προσέγγιση που εφαρμόστηκε στην εγκατάσταση των τραπεζικών συστημάτων, τόσο των υποκαταστημάτων όσο και των μηχανών αυτόματων συναλλαγών (ATM). Σε διαφορετική περίπτωση είναι κάτι παραπάνω από βέβαιη η αποτυχία του εγχειρήματος σε τεχνικό επίπεδο.

Κατά τη γνώμη μας, αυτή τη στιγμή ένα τέτοιο εγχείρημα μπορεί να υλοποιηθεί σε τόσο μικρό χρονικό διάστημα μόνο μέσω του ήδη εγκατεστημένου τραπεζικού συστήματος και των τραπεζικών και πιστωτικών ιδρυμάτων. Αυτή είναι και η λύση που πιθανότατα θα προταθεί τελικά ως πλατφόρμα υλοποίησης για την εξυπηρέτηση της καταγραφής δεδομένων για αποστολή ή και επεξεργασία από τις τράπεζες, σε ό,τι αφορά τη διασταύρωση στοιχείων και φορολογικών ελέγχων που απαιτούνται ως βασικές λειτουργίες από το TAXIS.

Η προσέγγιση αυτή είναι άκρως προβληματική, τόσο σε θεσμικό όσο και σε νομικό επίπεδο, γιατί (α) υποχρεώνει τις τράπεζες να υλοποιήσουν διαδικασίες και υπηρεσίες οι οποίες αποτελούν συμβατική υποχρέωση και λόγο ύπαρξης της ΓΓΠΣ και της ΓΓΔΕ, και (β) διαθέτει άνευ ρητής συγκατάθεσης και άνευ όρων το σύνολο των προσωπικών και επιχειρηματικών δεδομένων, καθώς και όλων των εμπορικών συναλλαγών καθημερινά, σε ιδιωτικές εμπορικές οντότητες που μπορούν να τα εκμεταλλευθούν με όποιο τρόπο επιθυμούν. Να σημειωθεί ότι υπάρχει τεράστια διαφορά, θεσμική και νομική (liability), μεταξύ της εκούσιας χρήσης κάποιου εμπορικού προϊόντος μιας τράπεζας, όπως π.χ. μιας πιστωτικής κάρτας για μια αγορά, από την *υποχρέωση* χρήσης της βάσει Νόμου, όπως π.χ. για να κατοχυρωθεί το αφορολόγητο όριο στην ετήσια δήλωση εισοδήματος.

2. Εγκατάσταση και διασύνδεση μηχανών POS με την Εφορία

Η εγκατάσταση και διασύνδεση των μηχανών POS με την Εφορία είναι ένα μέτρο παρόμοιο με τη διασύνδεση των ταμειακών μηχανών. Εντούτοις, η εγκατάσταση στην αρχή και η διασύνδεση στη συνέχεια των POS με το Διαδίκτυο και την Εφορία, αποτελεί ένα κόστος αρκετά δαπανηρό για κάθε επιχειρηματία. Επιπλέον, κάθε πιστωτικό ίδρυμα χρεώνει διαφορετικό ποσοστό προμήθειας ανά συναλλαγή.

Οφείλουμε σε αυτή την περίπτωση να ενημερώσουμε ότι εφόσον κατά τη χρήση των POS η διαδικασία εμπορικής συναλλαγής πραγματοποιείται διαμέσου κάποιου πιστωτικού ιδρύματος και εν συνεχεία ενημερώνεται η Εφορία, είναι απαραίτητο να διασφαλιστεί τόσο το ποσοστό προμήθειας στη συναλλαγή, όσο και η χρέωση της υπηρεσίας από την τράπεζα προς την Εφορία. Σε αυτή την περίπτωση, η χρέωση αυτή προστίθεται και το τελικό κόστος θα ξεπεράσει το 3-5%, σύμφωνα με τις χρεώσεις που προσφέρονται σήμερα στην τραπεζική αγορά. Εάν δε, οι τράπεζες αναλάβουν την εξ' ολοκλήρου διεκπεραίωση των σχετικών συναλλαγών επί του συνόλου του παραγόμενου προϊόντος (ΑΕΠ) είναι σίγουρο ότι η υπηρεσία θα ξεπεράσει το 4%. Με απλούς πολλαπλασιασμούς επί του τρέχοντος ΑΕΠ (περίπου 176 δις. ευρώ) και με συντηρητικό ποσοστό 50% ηλεκτρονικών συναλλαγών επί του συνόλου, οι τράπεζες θα αποκομίζουν τουλάχιστον 3,5 δις ευρώ επί του ετήσιου εμπορικού τζίρου της χώρας, μόνο από τη συγκεκριμένη διαδικασία, γεγονός που υπερκαλύπτει τις όποιες ετήσιες ανάγκες ανακεφαλαιοποίησής τους. Να θυμίσουμε στη σημείο αυτό ότι, σύμφωνα με την πρόσφατη συμφωνία με τους διεθνείς πιστωτές της Ελλάδας, αλλά και τους νέους κανόνες της ΕΚΤ για την ενιαία τραπεζική αγορά, οποιαδήποτε τέτοια ανακεφαλαιοποίηση τύπου bail-out απαγορεύεται ρητά. Δεν χρειάζεται φυσικά να αναλυθεί πόσο καταστροφικό είναι για την εγχώρια αγορά, ειδικά στις σημερινές συνθήκες ακραίας έλλειψης ρευστότητας και εμπορικής δραστηριότητας, η όποια ηλεκτρονική εμπορική δραστηριότητα στην ουσία να αφαιρεί από την αγορά το 4% του τζίρου ετησίως απλά και μόνο ως τραπεζικές προμήθειες.

Όπως είναι λογικό, η συγκεκριμένη διαδικασία δεν είναι σίγουρα και σε καμία περίπτωση καλοπροαίρετη.

3. Ηλεκτρονική διαβίβαση προσωπικών πληροφοριών

Το σύστημα ηλεκτρονικής διαβίβασης προσωπικών πληροφοριών μέσω POS και ταμειακών μηχανών είναι εξαιρετικής σημασίας. Εάν τα παραπάνω μέτρα νομοθετηθούν όπως αναφέρονται, θα πρέπει διευκρινιστεί ρητά και με απόλυτη σαφήνεια ο τρόπος διαβίβασης και το περιεχόμενο των προσωπικών πληροφοριών, που θα διενεργείται μέσω των συγκεκριμένων μηχανών. Ταυτόχρονα, θα πρέπει να διευκρινιστεί ο τρόπος ηλεκτρονικής διαβίβασης των πληροφοριών, είτε μέσω συγκεκριμένου αλγόριθμου, είτε

μέσω συγκεκριμένων αρχιτεκτονικών κρυπτοασφάλειας, είτε μέσω πιστοποιημένων υπηρεσιών ηλεκτρονικής υπογραφής. Φυσικά, για κάθε σύστημα θα πρέπει να γίνουν και οι απαραίτητες ρυθμίσεις στις εν λόγω μηχανές (ταμειακές, POS), με το σχετικό αντίτιμο και την ανάλογη τεχνογνωσία, εάν και εφόσον υπάρχει.

Επιπρόσθετα, επιβάλλεται να προβλεφθεί ο τρόπος διαβίβασης των πληροφοριών μέσω ενός υπεύθυνου προσώπου-χειριστή, ο οποίος προφανώς και θα πρέπει να είναι ο ιδιοκτήτης κάθε επιχείρησης. Ταυτόχρονα, η πρόβλεψη ταυτοποίησης του χρήστη θα πρέπει να υπάρχει σε κάθε ηλεκτρονικά συναλλασσόμενη συσκευή, εφόσον πρόκειται πλέον για διαχείριση ευαίσθητων προσωπικών δεδομένων, μαζικών προσωποποιημένων εμπορικών συναλλαγών και όχι περιστασιακή χρήση πιστωτικών καρτών από πελάτες σε εθελοντική και μόνο βάση.

Από όλα τα παραπάνω, είναι προφανές ότι η ηλεκτρονική διαβίβαση προσωπικών πληροφοριών μέσω ταμειακών και POS είναι ένα θέμα το οποίο θα πρέπει να εξεταστεί πάρα πολύ σοβαρά, πριν την εφαρμογή του μέτρου.

4. Διαθεσιμότητα e-συναλλαγών

Το σύστημα ηλεκτρονικών συναλλαγών του πολίτη με το Δημόσιο και τον ευρύτερο Δημόσιο τομέα οφείλει σαφέστατα να αναμορφωθεί. Πιο συγκεκριμένα, οι ηλεκτρονικές συναλλαγές και κυρίως οι πληρωμές-υποχρεώσεις του πολίτη προς το κράτος πραγματοποιούνται αποκλειστικά μέσω των ηλεκτρονικών πλατφορμών των πιστωτικών ιδρυμάτων (e-banking). Συνεπώς, όποιος πολίτης δε διαθέτει σχετικούς κωδικούς και αντίστοιχη πρόσβαση, δηλαδή να είναι πελάτης σε *ιδιωτικό* τραπεζικό ίδρυμα, δεν μπορεί να πραγματοποιήσει e-συναλλαγή με το Δημόσιο.

Σε μια εποχή που αποδεδειγμένα και πολύ ορθά η Γενική Γραμματεία Πληροφοριακών Συστημάτων έχει προχωρήσει σε πολύ σημαντικά βήματα προόδου, είναι οξύμωρο να μην υπάρχει ένα αντίστοιχο σύστημα πληρωμής, τουλάχιστον των φορολογικών και ασφαλιστικών υποχρεώσεων, μέσω των εφαρμογών του ίδιου του TAXIS.

Πρακτικά, η πλατφόρμα που ήδη υπάρχει διαθέσιμη ως διεπαφή με τους πολίτες και τις επιχειρήσεις (front-end) για τις συναλλαγές με το TAXIS θα μπορούσε να

ενσωματώνει λειτουργίες χρέωσης και πίστωσης ποσών αποκλειστικά εντός του συστήματος. Εφόσον η πληρωμή φόρων και άλλων υποχρεώσεων δημιουργεί πάντα χρεωστικό υπόλοιπο στους πολίτες και στις επιχειρήσεις, και εφόσον τα ποσά αυτά κατά κανόνα εισπράττονται σε φυσικό επίπεδο στην πηγή τους (π.χ. παρακράτηση φόρου σε μισθούς και συντάξεις), η ανάγκη για διασύνδεση με εξωτερικές εισροές/εκροές είναι πολύ περιορισμένη. Παράλληλα, θα μπορούσε να υπάρχει επιπλέον διασύνδεση με ένα τραπεζικό λογαριασμό ειδικού τύπου, χωρίς καμία απολύτως χρέωση ή προμήθεια αν επρόκειτο για ιδιωτική τράπεζα ή με άμεση αναφορά σε λογαριασμό στην Τράπεζα της Ελλάδος, ώστε μέσου αυτού να πραγματοποιείται οποιαδήποτε εξωτερική εισροή/εκροή ποσών, όπου και όποτε απαιτείται. Τέλος, μια ακόμα εναλλακτική υλοποίηση θα ήταν η χρήση χρεωστικών καρτών συναλλαγών με συγκεκριμένα ποσά χρέωσης/πίστωσης κάθε φορά, δηλαδή “φόρτιση” και “εκφόρτιση” σε αντίστοιχες συναλλαγές με το Δημόσιο.

Όλες αυτές οι προτάσεις υλοποίησης e-συναλλαγών με το Δημόσιο αφορούν λύσεις που τεχνικά είναι απόλυτα εφικτές και τοποθετούν το ιδιωτικό τραπεζικό σύστημα στο ρόλο του συνεργάτη, αντί του απαραίτητου διαμεσολαβητή, σε ότι αφορά τη συνδιαλλαγή του πολίτη και της επιχείρησης με το κράτος.

Συνεπώς, τα προβλήματα που εντοπίζουμε σε σχέση με το πως λειτουργεί σήμερα και όπως προδιαγράφεται να εξελιχθεί στο άμεσο διάστημα το πλαίσιο των ηλεκτρονικών συναλλαγών, της διασύνδεσης ταμειακών μηχανών και POS με το TAXIS, καθώς και της διαμεσολάβησης των τραπεζικών ιδρυμάτων, είναι τα εξής:

- ◆ τεχνικά ανέφικτη λύση online διασύνδεσης με τη ΓΓΠΣ
- ◆ τεχνικά μη επεκτάσιμη λύση (scalability), δυσκολία στη συντήρηση
- ◆ μεγάλο κόστος εγκατάστασης και συντήρησης για τις επιχειρήσεις
- ◆ εξαιρετικά μικρό χρονικό περιθώριο μετάβασης στο νέο καθεστώς
- ◆ θεσμικά, νομικά και οικονομικά προβληματική εμπλοκή των τραπεζών
- ◆ εξαιρετικά μεγάλες τραπεζικές προμήθειες (POS), ως ποσοστό επί του ΑΕΠ
- ◆ παραχώρηση τεράστιου όγκου προσωπικών & εμπορικών δεδομένων
- ◆ τεράστιος όγκος φορολογικής εργασίας στις τράπεζες (αρμοδιότητα ΓΓΔΕ/ΓΓΠΣ)
- ◆ μη ενσωμάτωση υπηρεσιών πληρωμής εντός του TAXIS (εκτός τραπεζών)

Η ΕΠΕ παραμένει όπως πάντα στη διάθεση κάθε αρμόδιου υπουργείου και δημόσιας υπηρεσίας, σε επίπεδο εμπειριστατωμένης γνωμοδότησης και τεχνικής συνεισφοράς, ώστε οι ρυθμίσεις που θα προταθούν το επόμενο χρονικό διάστημα να είναι ρεαλιστικές, υλοποιήσιμες και φυσικά προς το συμφέρον όλων των πολιτών.

Το Διοικητικό Συμβούλιο
της Ένωσης Πληροφορικών Ελλάδας

URL: <http://www.epe.org.gr> , <mailto:info@epe.org.gr>